

УДК 378.1:504.3

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сопілко О. О., здобувач вищої освіти
Гирля Л. М., канд. хім. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет

Питання екологічної освіти та виховання – одне з найважливіших питань на сучасному етапі ліквідації екологічної кризи, від вирішення якого залежить значною мірою оздоровлення соціально-економічного стану держави, відтворення природно-ресурсного потенціалу України. Сьогодні забруднення і неконтрольоване руйнування біосфери відбувається на тлі руйнування моральних норм і цінностей у свідомості мільйонів людей. Глобальна екологічна криза охопила навіть розвинені країни, найактуальнішою стає проблема оптимізації взаємодії суспільства та природи шляхом підвищення рівня екологічної культури, що вимагає інтенсивного екологічного виховання всього населення, насамперед студентської молоді.

У вищих навчальних закладах саме система екологічного виховання має допомогти майбутнім фахівцям зрозуміти логіку природи, зв'язок законів її розвитку, узгодження свого існування, своїх соціальних і виробничих потреб з цими законами, зрозуміти, що у природі існують заборони, порушувати які людина не має права, якщо хоче вижити.

Метою представленої роботи є узагальнення теоретичних відомостей з питань екологічного виховання студентської молоді на основі наукових джерел.

Екологічне виховання представляє собою процес систематичного та цілеспрямованого впливу на духовний і фізичний розвиток особистості з метою формування еколого-гуманістичного світогляду, підготовки до виробничої, громадської та культурної діяльності [4].

Невід'ємним атрибутом екологічного виховання є практична діяльність кожної людини, спрямована на охорону природного середовища, захист тваринного та рослинного світу в місцях її проживання. Усвідомлення кожним власної відповідальності за стан природного середовища, безпосередня участь в екологічній діяльності можуть стати вирішальними факторами не тільки оздоровлення природного оточення в місцях проживання, праці та відпочинку, а й поліпшення глобальної екологічної ситуації. Це буде найбільш дієвим засобом екологічного виховання – формування гуманної, моральної, естетично розвинутої, духовно багатой і фізично здорової людини [1, 3].

Метою екологічного виховання є формування особистості, яка має високий рівень екологічної культури, тобто володіє новою екологічною свідомістю, екологічним світоглядом, згідно з яким людина має взаємодіяти зі

світом природи на основі розуміння його законів, співпрацювати з природою, а не керувати нею [4].

Екологічне виховання безпосередньо пов'язане з екологічною освітою. Екологічна освіта – це елемент загальної освіти, спрямований на засвоєння студентами наукових основ взаємодії суспільства й природи для формування усвідомлення тісного взаємозв'язку всіх природних і соціальних процесів, необхідності захисту довкілля та його поліпшення, раціонального природокористування. Майже у всіх країнах світу ще в кінці 80-х - початку 90-х років на рівні законів були прийняті Національні стратегії екологічної освіти. Для України важливим документом в цьому напрямку є Постанова Верховної Ради України від 5 березня 1998 року про створення системи екологічної освіти і виховання, що є важливим пріоритетом державної політики в галузі охорони природи, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Необхідність формування екологічної культури як складового компоненту гармонійно розвиненої особистості висвітлена в Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI століття» [2].

Екологічне виховання передбачає формування у студентської молоді основ глобального мислення та екологічної культури; оволодіння майбутніми фахівцями знаннями та практичними вміннями раціонального природокористування; виховання у молодого покоління почуття відповідальності за природу як національне багатство [3].

Завданнями екологічного виховання є постійне інформування студентів про проблеми природного походження та їх вплив на рівень здоров'я населення країни і світу; інструктування їх з приводу поведінки у зонах різнорідних природних катастроф; залучення до поширення знань серед населення про бережливе ставлення до навколишнього світу; спонукання до примноження природних багатств; використання природних засобів у навчально-виховному процесі; поповнення знань з екології шляхом ознайомлення з науковими та науково-популярними джерелами відомих вітчизняних учених тощо. Екологічне виховання у вищій школі забезпечується шляхом вивчення спецкурсів, накопичення студентами необхідної інформації через відвідування Інтернет-сайтів, спілкування з досвідченими спеціалістами природничих кваліфікацій.

Екологічне виховання формує певні навички поведінки людини в природному середовищі. І тільки осмислена поведінка в природі у відповідності з отриманими знаннями і навичками є свідченням екологічної культури особистості. Екологічна культура особистості складається з трьох взаємопов'язаних складових: екологічні знання, екологічне мислення, екологічна діяльність [3].

Результатом екологічного виховання є формування екологічної культури кожної людини й суспільства загалом. Екологічна культура – це поведінка й життя людини й суспільства на основі пізнання та використання законів розвитку природи з урахуванням близьких і віддалених наслідків змін природного середовища під впливом людської діяльності.

Велика роль у формуванні знань і навичок з екології досягається навчальними закладами безпосередньо через залучення студентів до гурткової роботи еколого-натуралістичного спрямування та участі в різноманітних заходах як форми організації позауніверситетської освіти. Мережа гуртків екологічного спрямування має важливе значення для формування екологічного світогляду молодого покоління. Однією з форм екологічної освіти студентів є створення статутів юних екологів, які, як правило, очолюють викладачі кафедр екології вищих навчальних закладів. Це сприяє вивченню молодим поколінням об'єктів і явищ у самій природі, отриманню навичок щодо визначення видів рослин і тварин, з'ясуванню на практиці шляхів впливу людини на довкілля, видів природокористування, а головне – розширює світогляд молоді щодо сучасних дійсних природоохоронних проблем і шляхів їх розв'язання [5].

З метою екологічного виховання студентів поряд з традиційними заняттями ефективними формами є: проведення екологічних фестивалів до Всесвітнього Дня Землі, конкурсів екологічного плакату, літературного твору. Власна праця над доглядом рослин і тварин, охорона природних об'єктів, водойм, парків, квітників, скверів, проведення Днів лісу, Днів птахів, відзначення професійних свят підвищують дієвість екологічного виховання студентів, сприяють перетворенню знань в екологічні переконання.

Отже, екологічне виховання молодого покоління є важливою проблемою сьогодення, що полягає в оволодінні науковими знаннями про довкілля, формуванні знань і вмінь дослідницького характеру, розумінні сучасних проблем навколишнього природного середовища, формуванні екологічної свідомості та культури особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасимчук О. Л. Екологічне виховання в контексті сучасної парадигми сталого розвитку // Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Житомир, 22-23 травня 2014 р.) / За ред. О. А. Дубасенюк, В. А. Ковальчук. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 401-406.
2. Концепція екологічної освіти України // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2002. № 7. С. 3-23.
3. Курняк Л. Д. Екологічна культура: поняття і реальність // Вища освіта України. 2006. № 3. С. 32-37.
4. Морозова Л. П., Кирилюк І. А., Михалевич К. В. Проблеми екологічного виховання молоді та шляхи їх вирішення // Молодий вчений. 2015. № 12 (27). С. 49-52.
5. Половинко Г. Шляхи підвищення ефективності екологічного виховання школярів // Краєзнавство. Географія. Туризм. 2004. № 16. С. 4-5.